

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Koning Leopold III-laan 115 (Brugge, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021A141
Januari 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV.

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	15
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	15
1.4.1.1	Landschappelijke situering	16
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	20
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	22
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	23
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	23
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	30
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	33
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	38
1.5	Synthese	41
2	Bibliografie.....	42

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	12
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 5: Huidige toestand van het projectgebied (bron: opdrachtgever).	13
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 11: Hoogteverloop, ZW-NO	19
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597, kopie van Pieter Claeissens (Bron: Stadsarchief Brugge).	34
Figuur 17: Figuuratieve kaart met landerijen toebehorend aan het kasteel Steenkens, 1713 (Bron: NGI Cartesius).	34
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 19: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	36
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	36

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846- 1854 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).	37
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	38
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).	39
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).	40
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	40

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....15

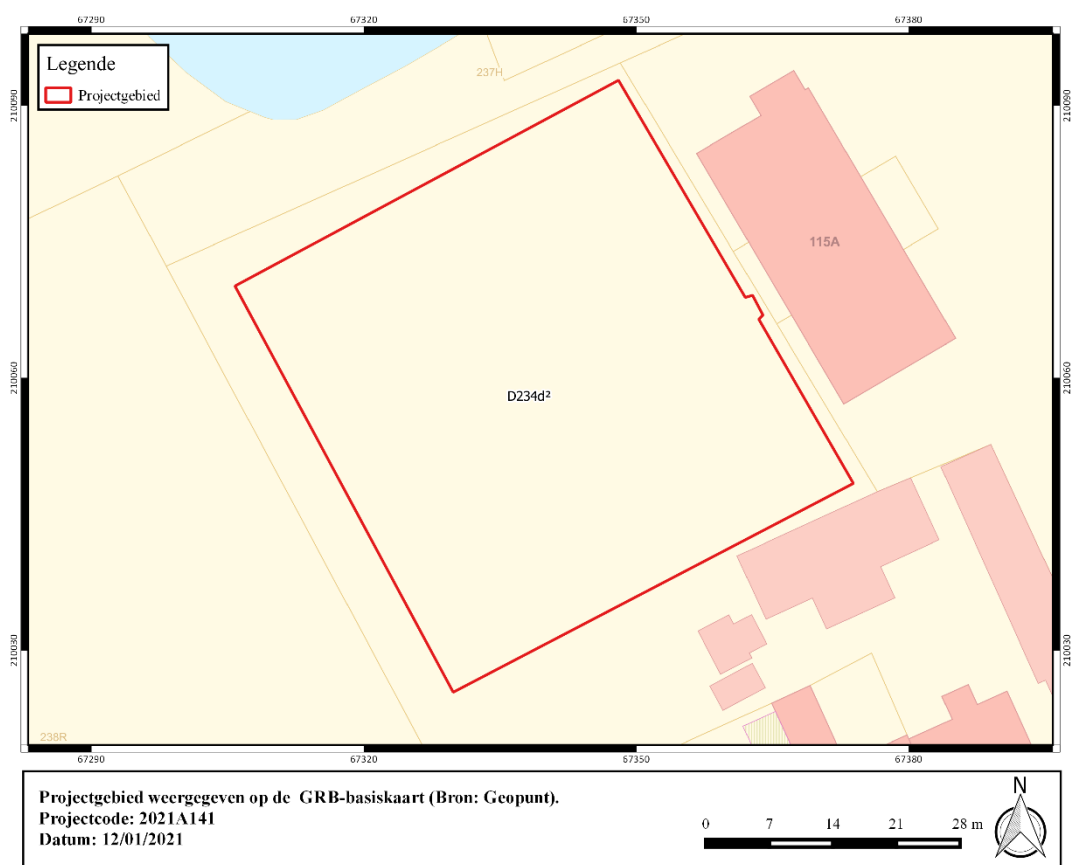
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

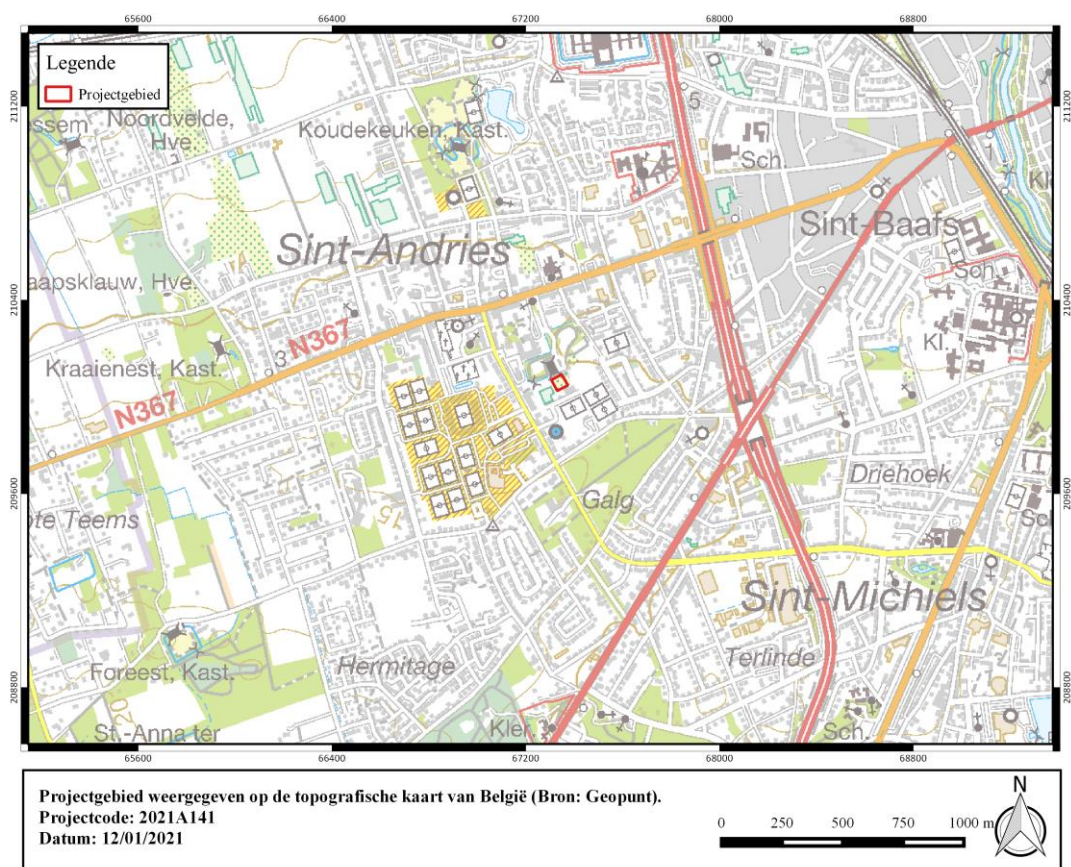
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Brugge
	Deelgemeente	Sint-Andries
	Postcode	8200
	Adres	Koning Leopold III- laan 115 8200 Sint-Andries
	Toponiem	Koning Leopold III- laan 115
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 67283$ $Y_{\min} = 210019$ $X_{\max} = 67395$ $Y_{\max} = 210097$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Brugge, Afdeling 27 (Sint-Andries Afdeling 1), Sectie D, nr. 234d ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksoopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2495 m², het kadastraal perceel waarop de aanvraag betrekking heeft is groter dan 3000 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Koning Leopold III-laan 115 Brugge werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Sint-Andries, deelgemeente van Brugge in de provincie West-Vlaanderen. Sint-Andries situeert zich ten westen van Brugge en grenst in het zuiden aan de gemeenten Sint-Michiels, Loppem en Zedelgem, in het westen aan Snellegem en Varsenare en in het noorden aan Meetkerke. Het plangebied situeert zich amper 450 meter ten zuidoosten van de dorpskern. Het terrein maakt deel uit van de terreinen van de Koninklijke Hockey Club Brugge.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 2495 m². Op heden bestaat het plangebied uit een boomgaard met 17 jonge bomen. In het oostelijk terreindeel is een petanqueveld aanwezig.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Huidige toestand van het projectgebied (bron: opdrachtgever).

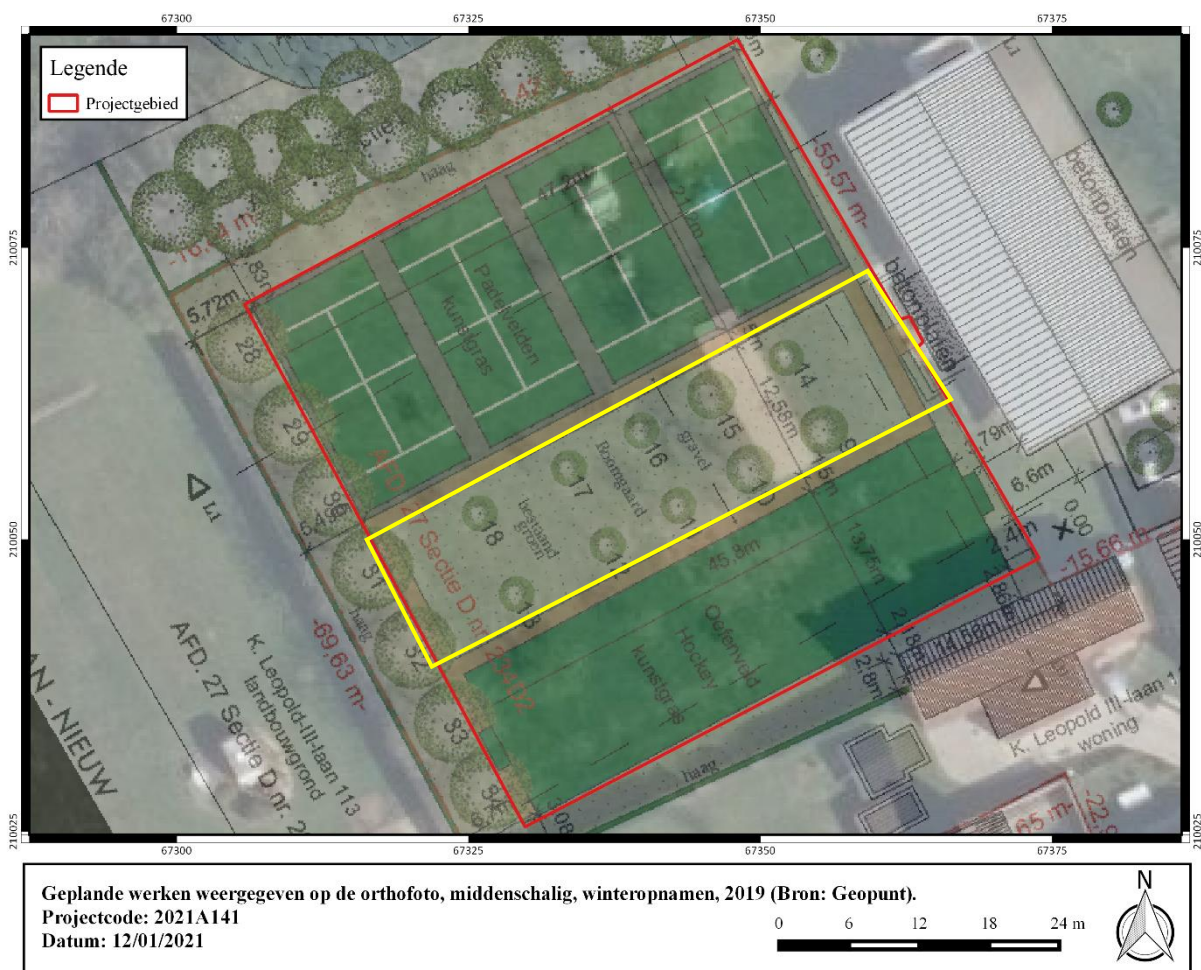
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

Vooreerst worden een deel van de bestaande bomen binnen de projectgrenzen alsook het petanqueplein verwijderd. De wortels worden tevens uitgehaald.

Daarna plant de opdrachtgever de realisatie van vier padelvelden en een hockey oefenterrein. Dit project wordt als volgt opgesplitst:

- Vier padelvelden met elk een breedte van 10m en een lengte van 20m. Samen komt dit neer op een terrein met een breedte van 21,2m en een lengte 47,2m De totaaloppervlakte bedraagt van 1000,64m². De omheining, bestaand uit gehard glas en metalen netstructuur, heeft een maximum hoogte van 4m.
- Een oefenterrein voor hockey met een breedte van 13,75m en een lengte van 45,8. Totale oppervlakte van dit terrein bedraagt 629,75m². De metalen netstructuur rondom het terrein heeft een maximum hoogte 3m achter het doel en 1,2m aan de zijkanten.

Er dient uitgegaan te worden van een ingreep in de bodem van ca. 50 cm-mv ter hoogte van de geplande werken. De geplande werken hebben betrekking op een gecombineerde oppervlakte van ca. 1630 m². Het centrale terreindeel blijft behouden (onderstaande figuur, gele contour). Hier wordt enkel het bestaande petanqueplein verwijderd en ingezaaid.

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Stedelijke gebieden
Tertiair	Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge).
Quartair	Type 1
Bodemtypes	Zcg
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	13.0 – 13.8
Hydrografie	Brugse Polders, Oudlandpolder Blankenberge

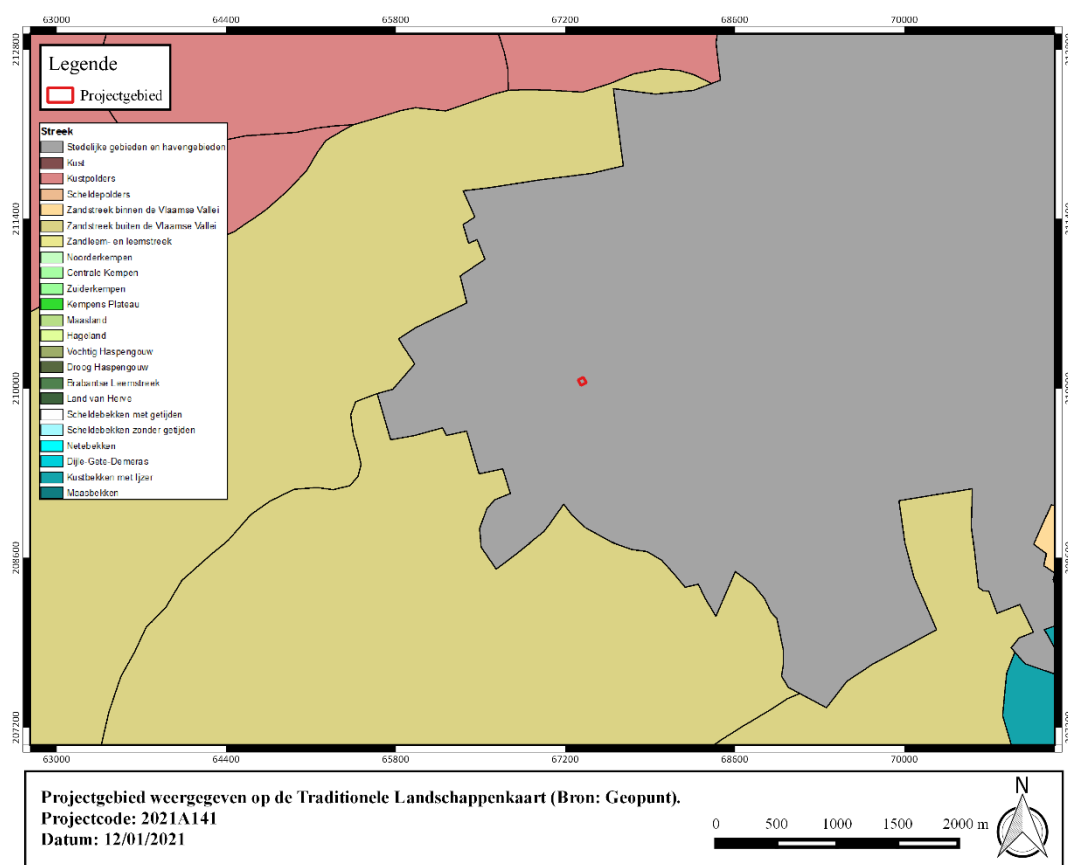
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Landschappelijk is het plangebied gelegen in stedelijke gebieden, nabij de overgang tussen de zandstreek en de kustpolders.

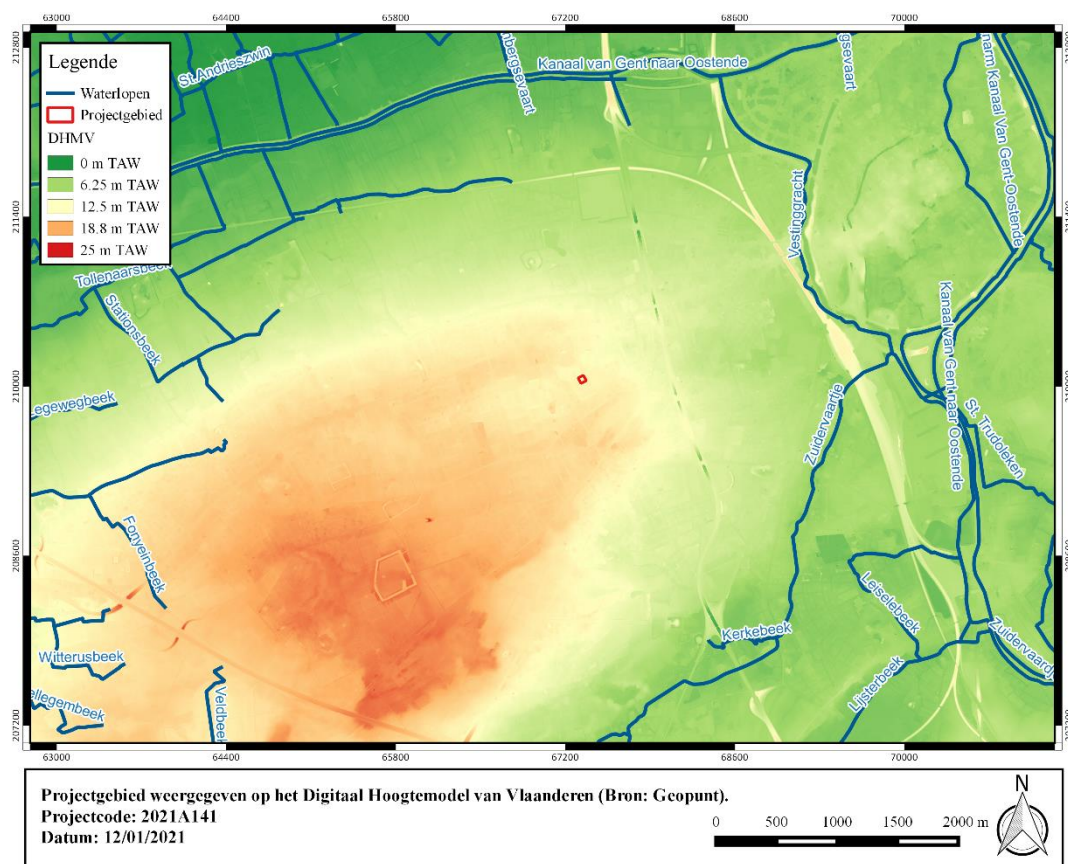
Gedurende het laatglaciaal worden onze gebieden weer aantrekkelijker na een lange koude periode en tussen ca. 14.000 en 10.000 jaar geleden doen zich een tweetal klimaatsverbeteringen voor waarbij de temperaturen oplopen tot 18°C in de zomer. Regelmatig keert de koude echter terug. Gedurende deze koudere periode (Dryas) wordt een duinlandschap gevormd onder invloed van aanhoudende noordwestenwinden. Op deze manier komt de omvangrijke dekzandrug Gistel-Maldegem-Stekene tot ontwikkeling. De dekzandruggen blokkeren de afwatering vanuit het binnenland waardoor zich in de komvormige depressies stilstaande meren vormen (zoals bijvoorbeeld de Assebroekse Meersen).

Het terrein situeert zich op de dekzandrug Gistel-Maldegem-Stekene op een hoogte van ca. 13.0 – 13.8 m TAW. Het terrein kent een licht dalend verloop in oostelijke richting, al is het oostelijk uiteinde iets hoger gelegen. Deze oostelijke zone is recent opgehoogd bij de realisatie van het gebouw precies ten oosten van het plangebied. In de directe omgeving van het projectgebied zijn geen waterlopen waar te nemen, wat niet verwonderlijk is gelet op de hogere positie van het terrein binnen een interfluvium. Precies ten noorden van het plangebied is wel een west-oost georiënteerde insnijding in de zandrug waar te nemen, wat doet vermoeden dat er hier oorspronkelijk een beekvallei aanwezig was.

Hydrografisch is het plangebied gelegen in het Bekken van de Brugse Polders, deelbekken Oudlandpolder Blankenberge.

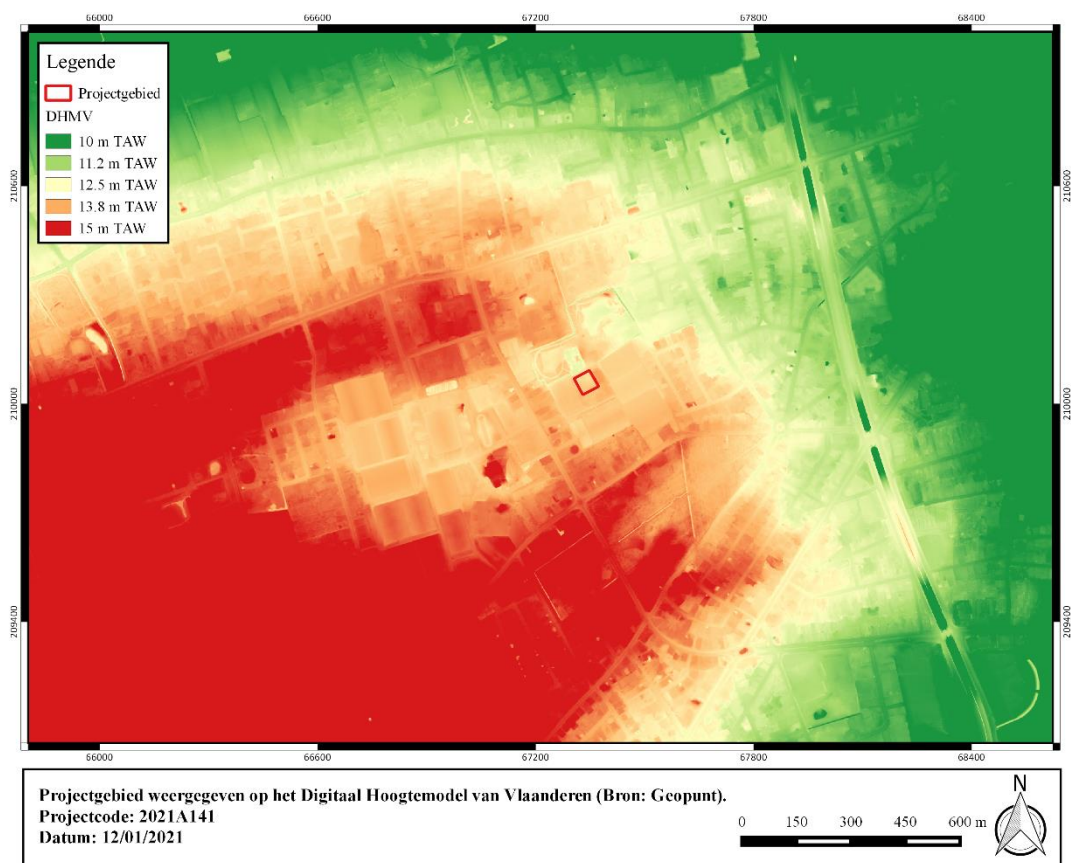

Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

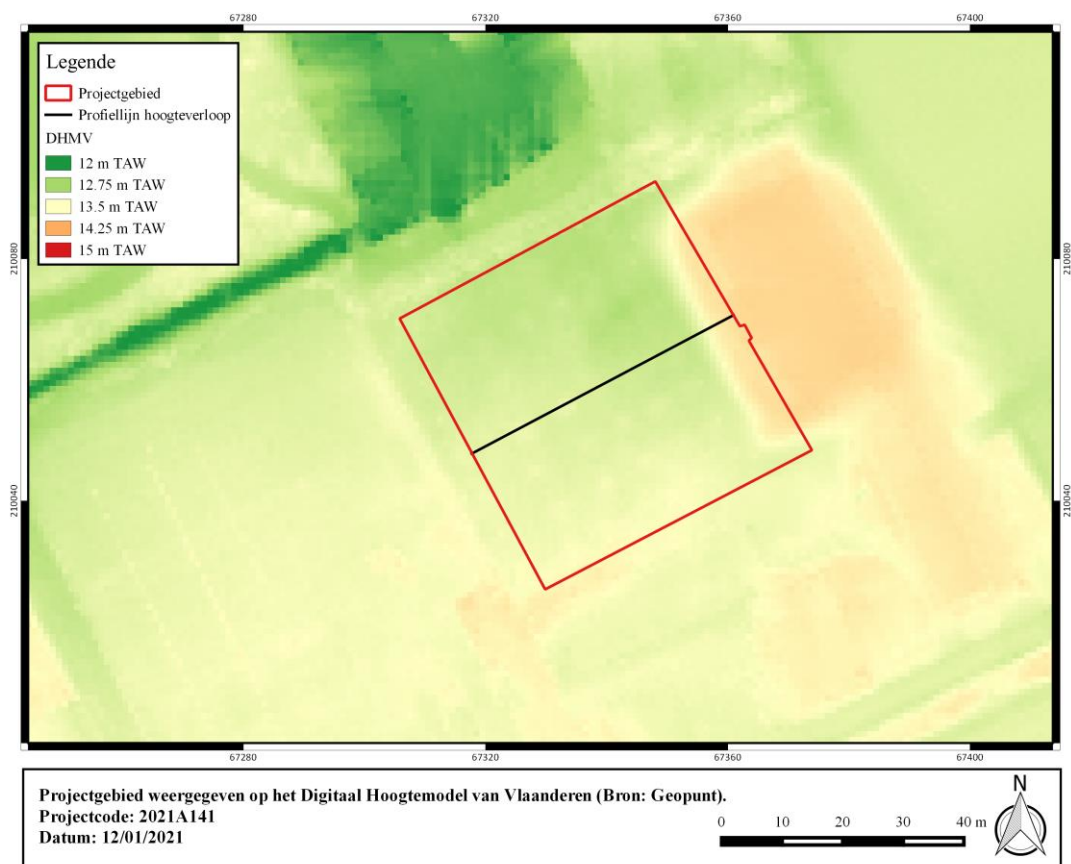

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

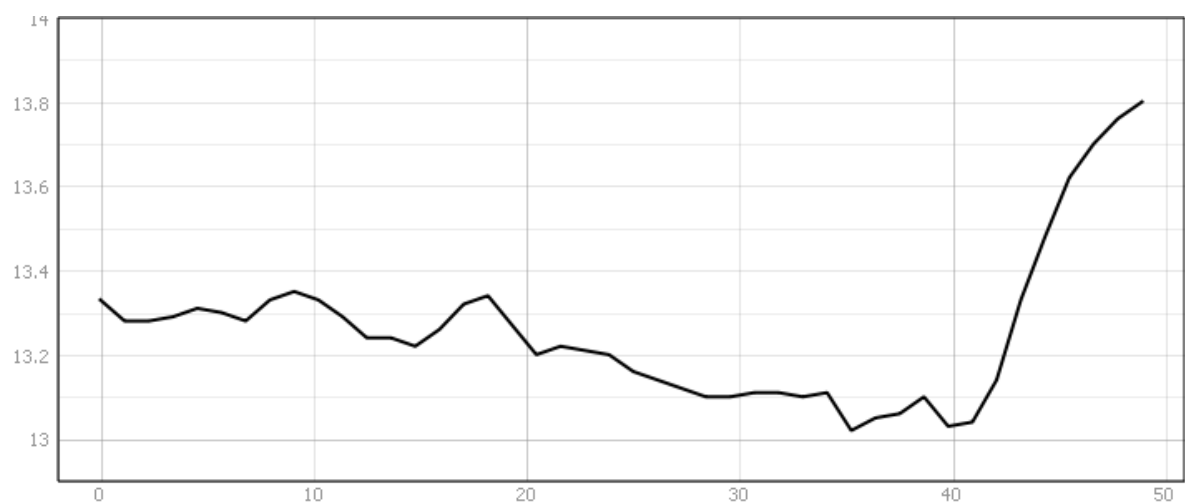

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

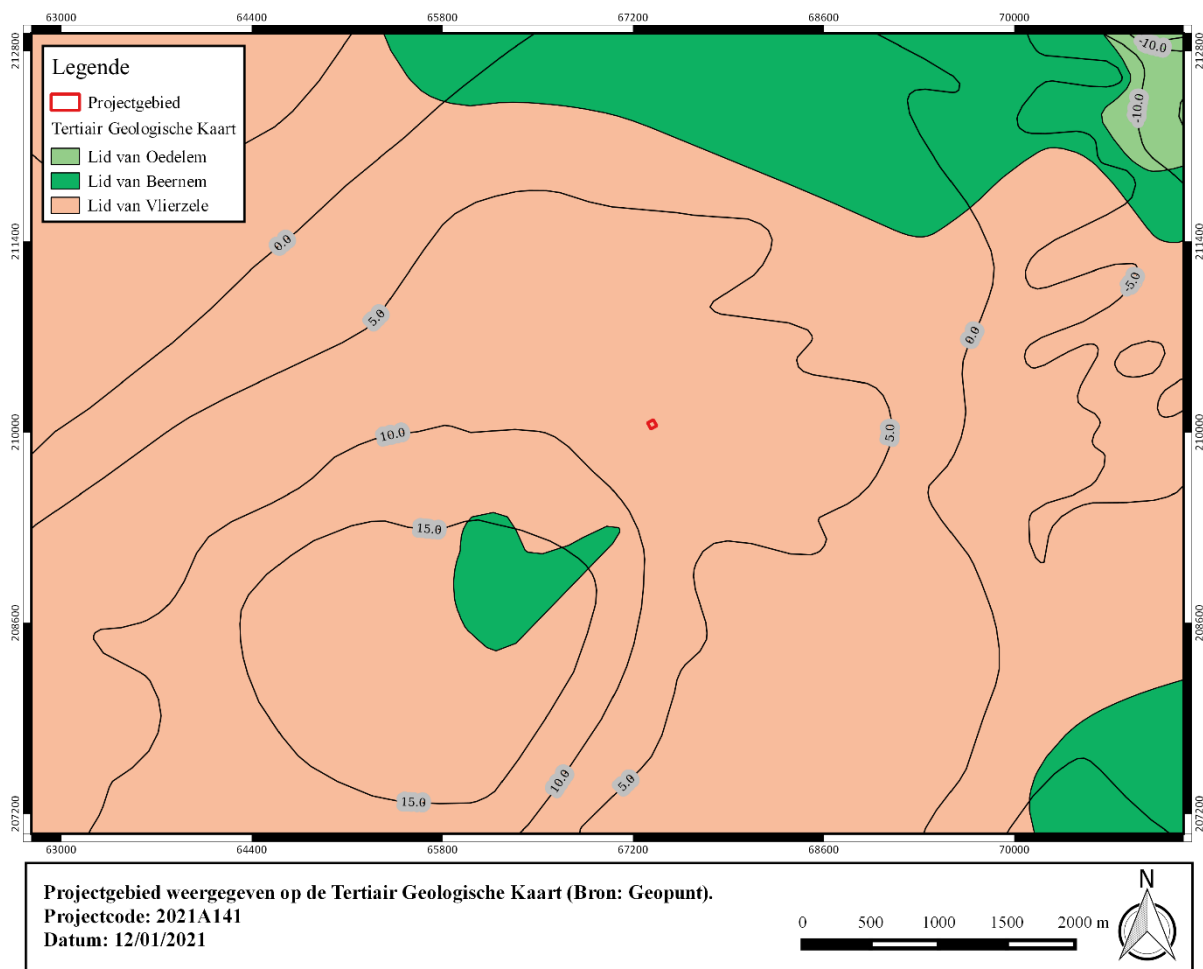
Figuur 11: Hoogteverloop, ZW-NO

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge)**. De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

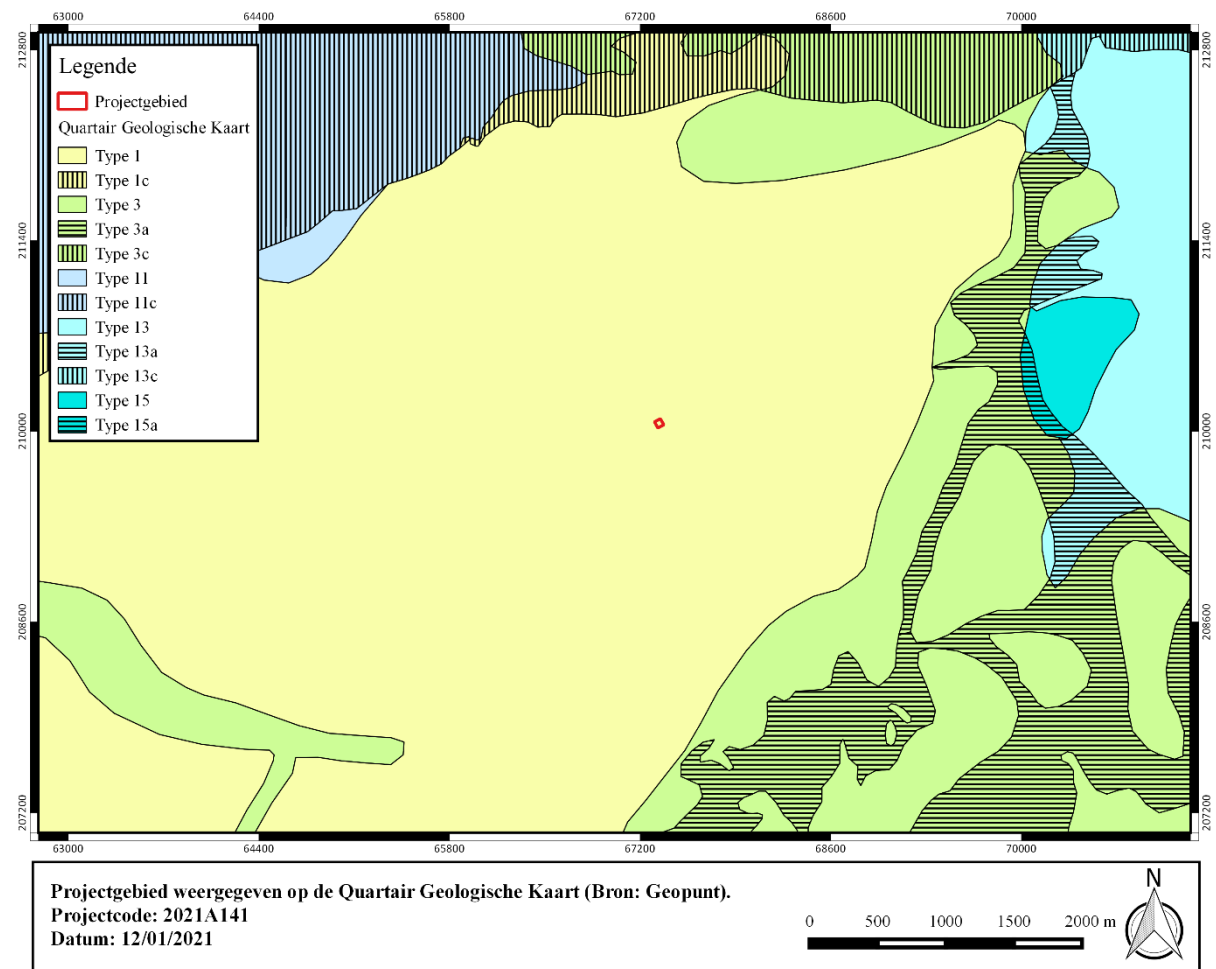
Het Lid van Vlierzele is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

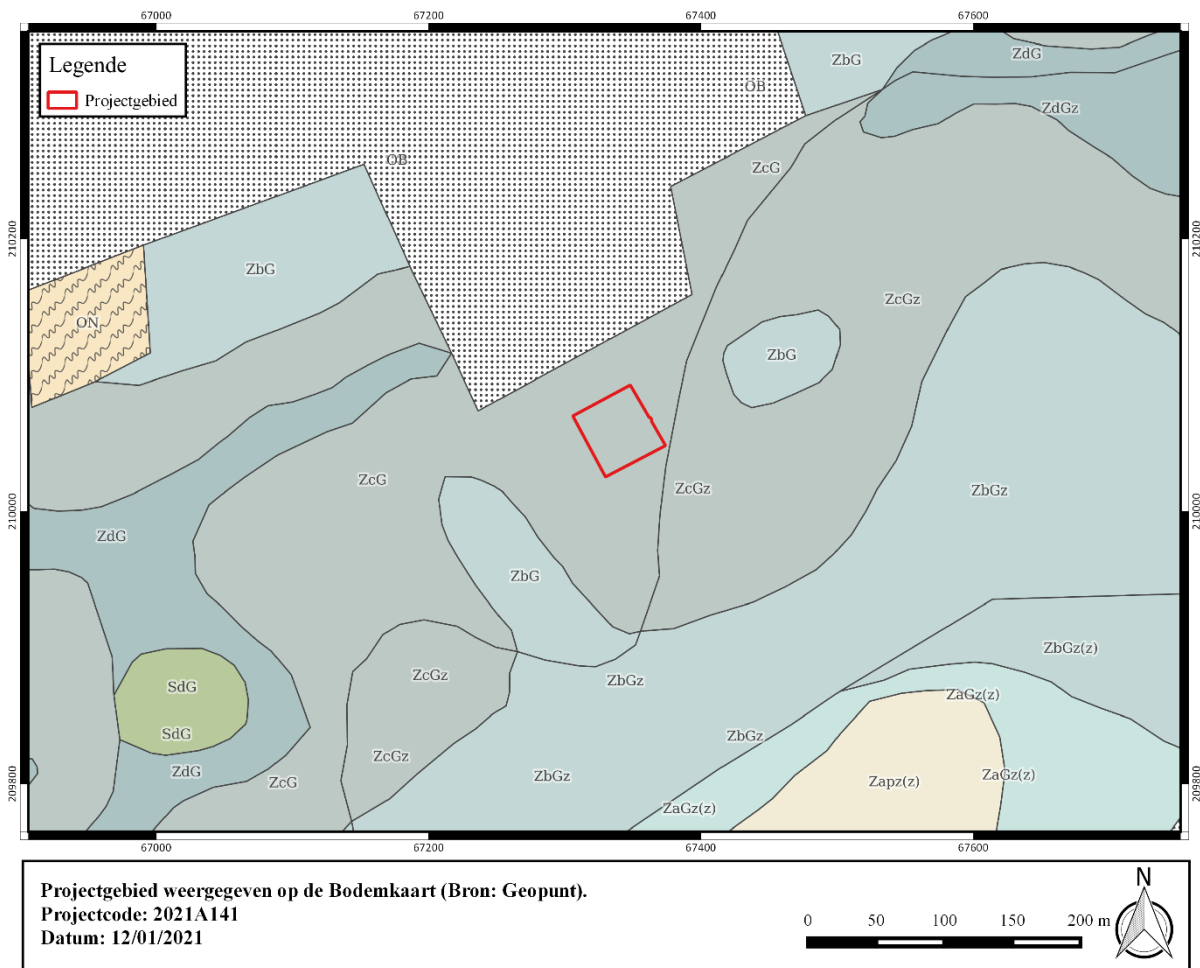

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **ZcG** is een matig droge zandbodem. De bovengrond is donker bruingrijs, goed humeus en 30-60 cm dik. De Podzol B is 20-30 cm dik en verbrokken in harde concreties. De roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm.

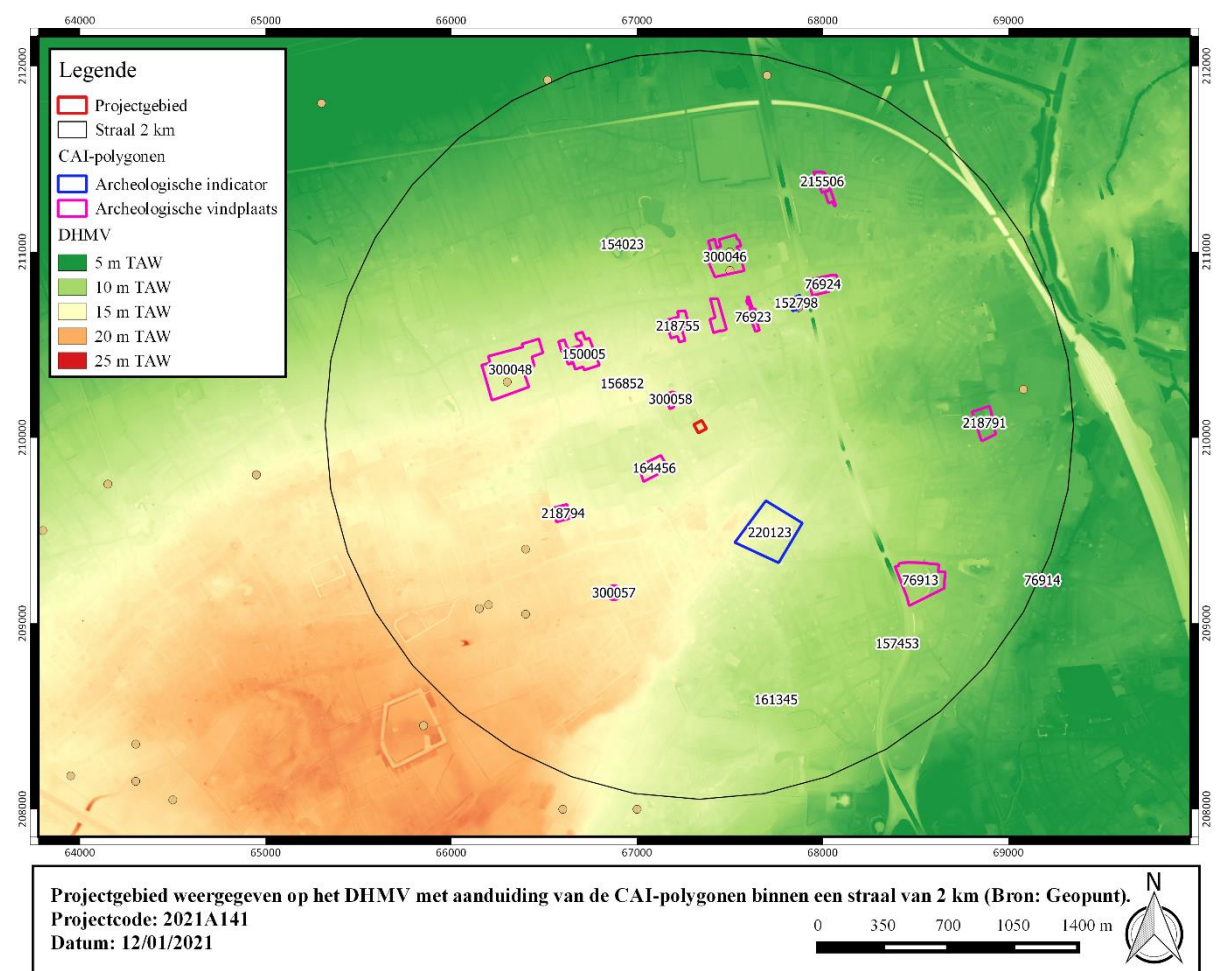

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

De omgeving rondom het onderzoeksgebied is rijk aan archeologische sites. Opvallend is een groot aantal vindplaatsen langsheen de Zandstraat, Hogeweg en Expressweg ten noorden van het onderzoeksgebied. Bij onderzoeken langsheen deze hoger liggende strook op de grens met lager gelegen gebied werden naast meerdere lithische artefacten uit zowel paleolithicum als mesolithicum grafmonumenten uit de bronstijd en bewoningssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en (vroeg) middeleeuwen onderzocht. Daarnaast werden er resten van een grafveld uit de Romeinse periode onderzocht. Ten oosten van het terrein, richting de vallei van de Reie werd een haardkuil aangetroffen waarbij meerdere fragmenten bewerkte vuursteen uit het mesolithicum werden gerecupereerd. Ook verder ten noordoosten, aan de Barrièrestraat, op een vergelijkbare landschappelijke locatie werden bij onderzoek lithische artefacten uit het mesolithicum ingezameld. De gekende archeologische waarden wijzen aldus op een doorlopende menselijke aanwezigheid en vrij intensieve bewoning en exploitatie sinds de steentijden.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

76913	Mechanische prospectie (2004); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Talrijke laatmiddeleeuwse en recentere grachten. In het verleden was het gebied dus niet zo vlak als nu. Er werden talrijke zandruggen en depressies aangesneden. Nederzettingssporen werden niet aangetroffen. Bron: Hillewaert, B., Verslag van het proefonderzoek aan de Xaverianenstraat in Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 04/19).
76914	Controle van werken; NK: 15 meter Mesolithicum: haardkuil- heel wat silexvondsten Bron: Hillewaert, B. 2003, Verslag van de prospectie aan de Boomgaardstraat in Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 03/01)
76917	Mechanische prospectie (2006); NK: 15 meter Onbepaald: aardewerk (handgevormd) Bron: Van Besien, E. 2006, Verslag van het proefonderzoek aan de Hubrecht De Crookstraat in Sint-Andries, Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 06/180).
76923	Mechanische prospectie (2004); NK: 15 meter Bronstijd: Cirkelvormige gracht, maakt vermoedelijk deel uit van een groter grafveld aangezien er in de omgeving nog grafheuvels werden aangetroffen (Hoek Expresweg - Gistelsesteenweg en aan overkant). Romeinse tijd: Grafveld met vermoedelijk gedeelte van het grondplan van een houten gebouw. Het grafveld omvat een 7-tal graven, zgn. brandrestengraven (crematie). Vroege middeleeuwen: Waterput en enkele greppeltjes. Uit deze periode werden in de Zandstraat verschillende belangrijke vondsten gedaan. Bron: Van Besien, E., Verslag van de opgraving in de Zandstraat in Sint-Andries, Brugge (Raakvlak, Dossiernr. 04/46).
76924	Mechanische prospectie (2003); NK: 15 meter Vroege Bronstijd: Grafheuvel Bron: Hillewaert, B. & Hoorne, J. 2006: Een tweede en derde bronstijdgrafheuvel te Brugge-Sint-Andries - Expressweg (prov. West-Vlaanderen), Lunula. Archaeologia protohistorica XIV, 105-110.
150005	Opgraving (1996, 2008); NK: 15 meter Steentijd: vuursteenvondsten

	Metaaltijden: waterput - een aantal grote en diepe structuren die instonden voor de watervoorziening – kleine paalsporen in verband te brengen met resten van een bewoningssite – resten van een mogelijke voorraadkuil Midden-Romeinse tijd: 2 brandrestengraven (opgraving 1998) - klein grafveldje met brandrestengraven (opgraving 2001) - Gracht met 2 loodrechte vertakkingen (opgraving 2008) - resten van een mogelijke poel – kuilsporen - Vroege middeleeuwen: 2 tracés van aarden wegen (einde vroege middeleeuwen - begin volle middeleeuwen) (opgraving 1997) – nederzettingssporen - Afvalkuil met een aantal sterk gecorrodeerde voorwerpen: o.a. gordelgarnituur en een zwaard - 4-palige spieker (opgraving 2008) - gracht- en greppelsporen (in de Merovingische tijd stonden ze in voor de oppervlakkige afwatering) – aardewerk – 2 glazen kralen en fragmentjes glazen vaatwerk - stukken van maalstenen in zgn. tephriet of Eifelbasaltlava – slakkig materiaal – 2 sleutels –sikkel en een mes met ingelegde versiering Merovingische periode: 4-tal houtbouwplattegronden (eenschepig en wellicht voorzien van een zadeldak) (opgraving 2008) en ook kuilen, grachten en greppels: bewoningskern Karolingische periode: 4-palige spieker (opgraving 2008) - Huisplattegrond (opgraving 1997) Bron: Hillewaert, B. & Hollevoet, Y. 2006: Andermaal Romeins en vroegmiddeleeuws langs de Zandstraat te Sint-Andries/Brugge (prov. West-Vlaanderen), Relicta. Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek in Vlaanderen 1, 121-140. & Hillewaert, B., Huyghe, J. & Van Besien, E., 2008. Opgravingen in de tuin van WZC Fabiola. Interim rapport.
150356	Mechanische prospectie (2007); NK: 15 meter Late middeleeuwen: enkele greppels en grachten (uit de sporen kwam wat 14de/17de eeuws aardewerk) --> het gaat bijna uitsluitend om off-site sporen Bron: s.n., 2007. Brugge, Sint-Andries, Legeweg. Dossiernr 2007/031. Proefsleuvenonderzoek, onuitgegeven rapport.
152794	Opgraving (2004); NK: 15 meter Bronstijd: Een grafheuvel van 30 tot 40m diameter - van de heuvel zelf is door erosie niets meer overgebleven. Er rest enkel nog een deel van de cirkelvormige opgevulde gracht. Romeinse tijd: een grafveldje met een zevental crematies - vermoedelijk werd het grondplan van een houten gebouw aangesneden Vroege middeleeuwen: waterputten Hillewaert, B. & Hoorne, J. 2006: Een tweede en derde bronstijdgrafheuvel te Brugge-Sint-Andries - Expressweg (prov. West-Vlaanderen), Lunula. Archaeologia protohistorica XIV, 105-110.

156852	Controle van werken (1956); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: kerk - enkele baksteengraven, onder meer één beschilderd met rode kruisen en een ander met de afbeelding van O. L. Vrouw, Kristus op het kruis, engelen
157453	Controle van werken (2007); NK: 15 meter 17de eeuw: kasteel Bron: Raakvlak
164456	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Late middeleeuwen: greppel met aardewerk Nieuwe tijd: greppels en kuilen Bron: De Smaele B., Pieters H., Krug C. 2012: Brugge-Olympiapark, Archeo Rapport 31, Gent.
215506	Mechanische prospectie (2017) Late middeleeuwen: zandwinning - In de vulling zijn 8 scherven aardewerk gevonden: bodemfragment van een beker in grijs, reducerend gebakken aardewerk (1275-1400), een wandfragment in protosteengoed uit Langerwehe (13de eeuw), rood aardewerk en steengoed van de 14de tot 16de eeuw. Het aardewerk wijst op een onzuivere context. Nieuwste tijd: bomscherf 20^e eeuw: munten Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/2526 (Raakvlak - Brugge Hogeweg)
218755	Mechanische prospectie (2015) Onbepaald: greppel Bron: Lambrecht G., Verwerft D. 2015: Gistelse Steenweg, Sint-Andries (Brugge). Archeologisch proefonderzoek, Aardewerk rapport 2015/5, Brugge.
218791	Mechanische prospectie, Veldprospectie, booronderzoek (2013) Mesolithicum: enkele vuurstenen artefacten waaronder schrabber Vroege ijzertijd: gebouwplattegrond uit de vroege ijzertijd met standgreppel - ploegsporen Onbepaald: karresporen Bron: Verwerft D., Lambrecht G., Mikkelsen J., Roelans F. 2017: Barrièrestraat, Sint-Michiels (Brugge), Raakvlak rapport 2017/10, Brugge.

218794	Mechanische prospectie (2011) Steentijd: vuurstenen kern aangetroffen in windval Late middeleeuwen: Enkele grachten, scherven en baksteenresten. Vermoedelijke restanten van een middeleeuws gebouw Bron: Verwerft D. 2011: Resultaten archeologisch vooronderzoek Lange Molenstraat, Sint-Andries (Brugge), Raakvlak nota, Brugge.
300046	Opgraving (1995); NK: 15 meter Onbepaald: enkele schrabbers, fragmenten van gepolijste bijlen, pijlpunten of lemmers Late ijzertijd: dubbele houten waterput Romeinse tijd: poel – omgrachte nederzetting met hoofdgebouwen – 5 brandrestengraven – Romeinse tijd – waterput – aardewerk in verspreide concentratie Midden-Romeinse tijd: aardewerk Karolingische periode: nederzetting - esten van een uitgestrekte nederzetting die zich opsplijt in twee grote kernen, onderling verbonden door een vrij opmerkelijk grachtencomplex westelijke sector: resten van een erf, plattegronden van zeker drie hoofdgebouwen van het drieschepige type en een groot aantal vierkante configuraties met vier palen afkomstig van spijkers of hooimijten - oostelijke kern: resten van een waterput met vlechtwerk en paalkuilen Volle middeleeuwen: boerderijcomplex 16de eeuw: houten doodskist- geïsoleerde kuil die fragmenten bevatte van tenminste tien glazen flessen, waaronder verschillende met een Brugs loden ijkmerk Bron: Hollevoet, Y. & Hillewaert, B. 2002: Het archeologisch onderzoek achter de voormalige vrouwengevangenis Refuge te Sint-Andries/Brugge (prov. W. VI). Nederzettingssporen uit de Romeinse tijd en de Middeleeuwen, Archeologie in Vlaanderen VI, 191-207.
300048	Opgraving (1997); NK: 15 meter Paleolithicum: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk – enkele scherven van bekken in groenig glas, mantelspelde, natuursteen –brokken van tegulae en imbrices – organisch materiaal – tracés van greppels en grachten – er waren enkele sporen van rechthoekige kuilen die mogelijk resten bevatten van vergane inhumaties – waterput – watervoorziening – vlakgraf – 2 Romeinse gebouwplattegronden Vroege middeleeuwen: waterput - 2 duidelijk te onderscheiden nederzettingcomplexen, beide grotendeels omringd door grachten en greppels Volle middeleeuwen: verschillende poelders

	Bron: Hillewaert, B. & Hollevoet, Y. 2006: Andermaal Romeins en vroegmiddeleeuws langs de Zandstraat te Sint-Andries/Brugge (prov. West-Vlaanderen), Relicta. Archeologie, Monumenten- en Landschapsonderzoek in Vlaanderen 1, 121-140.
300056	Controle van werken (1996); NK: 15 meter Romeinse tijd: Enkele paalkuilen vermoedelijk middenstaanders van tweeschepige constructies, en enkele grachten. Bron: Hollevoet Y.: Jaarverslag 1996.
300057	Mechanische prospectie (1996); NK: 250 meter Romeinse tijd: waterput – watervoorziening - plattegrond met 4 zware paalkuilen en een aantal kleinere - tracés van greppels en grachtjes, waarvan enkele haaks op elkaar staande greppels een kleine zone lijken te begrenzen Merovingische periode: naast grachttracés en waterputten vooral paalsporen, paalkuilen en standgreppels. Op basis van oversnijdingen zijn tenminste drie grote fasen te onderscheiden. Bron: Hillewaert B. e.a. 2011, Op het raakvlak van twee landschappen. De vroegste geschiedenis van Brugge, Brugge
300058	Controle van werken (1996); NK: 15 meter Nieuwe tijd: grachten

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

154023	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
220123	Indicator cartografie Nieuwe tijd: Galvenveld. Op de Ferrariskaart is een galg afgebeeld met drie staken (wellicht in steen) en rad. In het noordwesten is op het DHM een kleine heuvel te zien, misschien oorspronkelijke locatie van de galg? Een galg gaat in de meeste gevallen ook gepaard met begravingen op het galgenveld.

Metaaldetectie

161345	Metaaldetectie; NK: 150 meter WO II: crash site Britse Spitfire Mk.IX van de R.A.F.; er werden aluminiumfragmenten van het vliegtuig teruggevonden. Dieptemetaaldetectie wijst op
--------	--

	de aanwezigheid van betrekkelijk groot voorwerp (motor, landingsgestel, bewapening,...) over een oppervlakte van 3 op 4m
--	--

Onbepaald

152798	Onbepaald; NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel
--------	---

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Het gebied rondom Brugge valt uiteen in enerzijds de kustvlakte en anderzijds de zandstreek. Beiden hebben hun eigen ontstaansgeschiedenis die het landschap haar huidige uitzicht geeft. Een eerste vormingsproces gaat terug tot het Tertiair en dateert van meer dan twee miljoen jaar geleden. In deze periode worden afwisselend klei- en zandlagen afgezet door de zee, die onze gewesten overspoelt vanuit het noorden. De kleilagen zijn beter bestand tegen erosie dan zandlagen. Door het uitslijten van de zandbanken ontstaat een golvend landschap met heuvelruggen en plateaus zoals de rug tussen Oedelem en Zomergem en de plateaus van Tielt en Wijnendale.³

Het Quartair wordt gekenmerkt door ijstijdperiodes en toename van het landijs met daartussen warmere interglacialen. In een laatste warme periode voorafgaand aan de laatste ijstijd (tussen 130.000 – 116.000 jaar geleden) stond de zeespiegel allicht 1 à 2 meter hoger dan vandaag. Na dit interglaciaal volgt een laatste koude periode van ongeveer 116.000 tot 11.600 jaar geleden. Gedurende deze periode stond de zeespiegel ca. 120 meter lager dan nu en bevond de kustlijn zich veel verder noord- en westwaarts. Rondom Brugge ontstond een boomloos, open landschap met beperkte vegetatie. Tussen ca. 35.000 en 14.000 v. Christus neemt de koude dermate toe dat er geen sprake meer is van bewoning. Naar het einde van de ijstijd toe worden de gebieden weer aantrekkelijker. Tussen 14.000 en 10.000 v. Chr. doen zich een tweetal klimaatverbeteringen voor, maar deze zijn nog niet standvastig. In de koudere periodes hiertussen (Dryas) wordt in de regio rond Brugge een duinenlandschap gevormd. Onder invloed van de noordwestenwinden waaien dekzandruggen op, zoals de omvangrijke rug van Gistel over Brugge naar Maldegem en Stekene. Op deze manier vormt zich een zwak golvend landschap van overwegend ZW-NO lopende dekzandruggen en laagtes. Deze dekzandruggen blokkeren de afwatering vanuit het binnenland. In de komvormige depressies vormen zich ondiepe meren zoals de Assebroekse Meersen.⁴ Het plangebied situeert zich vrij centraal op de dekzandrug Gistel-Maldegem-Stekene.

Op het einde van de oude steentijd treft men in de regio meer aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid aan. Het gaat onder andere om vindplaatsen te Steenbrugge, Rijckevelde en Assebroek en aan de voet van de cuesta Oedelem-Zomergem. In Maldegem werd een kampement van Federmesser-jager verzamelaars gevonden aan de oever van een laat-glaciaal meer.

Vanaf 10.000 voor Chr. vindt een algemene en definitieve opwarming plaats, waardoor de ijskappen smelten en de zeespiegel stijgt. Door de uitbreiding van de Noordzee dringt het water de dekzanden binnen en vormt een wadgebied met getijdenwerking. Door de relatief hoge ligging van de dekzanden, wordt de oostelijke kustvlakte, zoals we die vandaag kennen, aanvankelijk weinig door de zee beïnvloed. Gedurende het mesolithicum (ca. 10.000-5.000 v. Chr.) trekken jager-verzamelaars door het landschap en vestigen ze zich op de hogere dekzandruggen. Resten van tijdelijke kampementen zijn talrijk in westelijke Vlaanderen. Zo o.a. op de zuidelijke helling van de O-W verlopende dekzandrug ten noorden van de Assebroekse Meersen en bij opgravingen aan de Barrièrestraat in Sint-Michiels. De overgang tussen mesolithicum en neolithicum betekent eveneens een (geleidelijke) overgang van jacht naar een sedentair bestaan. Deze overgang heeft allerlei gevolgen. Mensen gaan zich vestigen bij hun akker en bouwen hun huizen steviger uit duurzamere materialen. Wanneer de mens voor het eerst aan landbouw gaat doen is het in de eerste plaats de vegetatie op de drogere gronden die hierdoor beïnvloed wordt, gezien deze zones het meest geschikt zijn voor akkerland. In het

³ Hillewaert, B. & Ryckaert, M. 2019. p.16.

⁴ Op.cit. pp. 17-19.

Brugse ontbreken vooralsnog duidelijke sporen van het neolithicum. Artefacten echter zijn meermaals gerecupereerd bij veldprospecties en opgravingen. Zeker het vermelden waard echter, is de vondst van een huisplattgrond uit het neolithicum in Waardamme in 2003 en de vondst van artefacten bij opgravingen achter de vrouwengevangenis *de Refuge* in Sint-Andries.

Binnen de projectgrenzen is er een verhoogde verwachting voor het aantreffen van sporen uit de steentijd.

Tegen 1000 v. Chr. is de hele kustvlakte, tot aan de Brugse dekzandrug, een veenlandschap geworden. Het plangebied, dat op deze dekzandrug gelegen is, is dus niet aan inundatie onderhevig. De informatie over de bronstijd in onze gebieden spitst zich voornamelijk toe op de grafcultus. Vooral tijdens de midden-bronstijd worden veel grafheuvels opgericht. Onder meer in de gemeentes Beernem, Oostkamp, Zedelgem, Torhout en Jabbeke zijn grafheuvels gekend. Ook langsheen de Zandstraat, ten westen van Brugge, zijn een aantal grafheuvel vastgesteld. Ze zijn gesitueerd ten zuiden van de Zandstraat, het belangrijke wegtracé dat zeker in de Romeinse tijd maar allicht ook daarvoor de plaatsen waar later Oudenburg en Brugge zouden ontstaan met elkaar verbond. Aan d'Hooghe Noene in Varsenare is een bronstijdgrafcirkel gelokaliseerd (CAI ID 306011). Het meest indrukwekkende complex echter bevindt zich onmiddellijk ten westen van de Expresweg. Het gaat om de resten van een monument met vier concentrische sporen.

Nog voor het begin van de jaartelling begint een periode van kusterosie door een combinatie van verschillende factoren. Vooreerst is zandvoorraad opgebruikt door de uitbouw van de kust. Daarnaast maken o.a. menselijke activiteiten zoals turfwinning dat het veen inklinkt, waardoor bepaalde zones lager komen te liggen dan de zeespiegel.⁵ Op de zandrug komen enkele nederzettingen voor uit de ijzertijd. De weinig talrijke, maar gevarieerde sporen uit zowel de vroege als de late ijzertijd wijzen op een verspreide bewoning in de periode vóór de eeuwwisseling. Er zijn aanwijzingen voor geïsoleerde boerderijen in hout, klei en riet.⁶ Zowel aan de Legeweg als aan d'Hooghe Noene in Jabbeke zijn nederzettingssporen uit de ijzertijd gelokaliseerd.

In de Romeinse periode is de plaats waar het latere Brugge zal groeien gelen in de noordelijke periferie van de civitas Menapiorum. Deze civitas heeft Cassel als hoofdplaats. Het tracé over Cassel-Velzeke-Tienen-Tongeren is de belangrijkste verbinding gedurende het Hoge Keizerrijk. Vanuit de hoofdplaats van de civitas Menapiorum vertrekken een aantal wegen die het gebied ontsluiten. Een diverticulum van de baan Cassel-Doornik vertrekt van het gehucht Steenvoorde en loopt over Poperinge tot Brugge waar ze aansluit bij de Zandstraat. De zandrug waarop Assebroek is gelokaliseerd, zorgde tijdens de Romeinse periode voor een zeer strategische ligging aan de rand van kustvlakte.⁷ Romeinse sporen langsheen de Zandstraat komen dan ook talrijk voor. De landbouwers en herders die woonden op de zandgronden leefden in eenvoudige, uit natuurlijke materialen opgebouwde boerderijen drie vrij dicht verspreid waren in een landschap dat door zandwegen was doorweven.

Op het eind van de Romeinse tijd dringt de getijdenwerking van de zee de gehele kustvlakte binnen. Alleen de brede dekzandrug waarop het plangebied is gelegen, beschermt nog tegen de zee. Het gebied was in deze periode vermoedelijk nauwelijks nog bewoonbaar. In de zandstreek moeten de bossen die tijdens de eerste eeuwen aangetast raakten door exploitatie zich in de vroege middeleeuwen deels hersteld hebben. De resultaten van palynologisch onderzoek van enkele vroegmiddeleeuwse waterputten uit Assebroek en Sint-Andries lijken het verhaal van

⁵ Op. Cit. pp. 15-33

⁶ Op. Cit. pp. 30-42.

⁷ Op. Cit. p. 46

de vroegmiddeleeuwse regeneratie van het bosareaal enigszins te bevestigen. De meest opvallende evolutie in de vroege middeleeuwen is echter de sterke toename van struikhei. Dit zou kunnen wijzen op voormalige akkers die niet langer bewerkt worden maar waar ook het bos niet kan regenereren door bijvoorbeeld begrazing van het vee. Desalniettemin zijn op het grondgebied van Sint-Andries een ruim aantal nederzettingen uit de vroege middeleeuwen gelokaliseerd. Gedurende de vroege middeleeuwen behoort het plangebied tot de Pagus Flandrensis.

Op basis van zowel de landschappelijke factoren als de gekende archeologische vindplaatsen moet uitgegaan worden van een hoge archeologische verwachting. In de omgeving van het plangebied is continue menselijke aanwezigheid vastgesteld vanaf de steentijd.

Vanaf de stichting van de Sint-Andriesabdij in 1100 loopt de geschiedenis van Sint-Andries hier parallel mee. Deze abdij had door verwevings- en aankooppolitiek alle gronden tussen de Torhoutse Steenweg en Gistelse Steenweg in haar bezit gekregen. De 13de eeuw betekende voor de abdij een periode van belangrijke economische ontwikkelingen. De abdij was gedurende eeuwen feitelijk de grootste machtsfactor op het grondgebied, waardoor er relatief weinig bebouwing was. Ten noorden van het territorium bevinden zich oude kasteelsites.

Sint-Andries heeft zwaar te lijden onder de godsdiensttroebelen van de 16de en de 17de eeuw. Gedurende de Oostenrijkse tijd is er een periode van relatieve welvaart. De Gistelse Steenweg wordt rond 1775 aangelegd (verbreden, rechte trekken en verhard) en voorzien van twee bomenrijen. Tot het midden van de 19de eeuw was Sint-Andries een hoofdzakelijk agrarische gemeente (in het noorden) met een rijke bebossing (in het zuiden). De bewoningskernen concentreerden zich rond de kerk van Sint-Andries en de kerk van Sint-Baafs. Industriële activiteiten waren beperkt en op de voorziening van Brugge gericht.

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De eerste cartografische weergave van het plangebied is op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije. Op deze kaart is Kasteel 'Het Steentje' reeds weergegeven als een site bestaande uit een omwald opperhof en bijhorend neerhof. De oorsprong van het kasteel is niet gekend. Op de Heraldische kaart is ten noorden van het plangebied een waterloop waar te nemen, wat de beekvallei op het DHMV ten noorden van het plangebied kan verklaren. Op een kaart uit 1713 is het kasteel tevens figuratief weergegeven.

De Ferrariskaart lokaliseert het plangebied ten zuiden van het opper- en neerhof. Het neerhof is op de Ferrariskaart geëvolueerd tot tuinzone. Opvallend is de aanwezigheid van een grachtstructuur ten oosten en ten zuiden van het plangebied. Dit doet vermoeden dat het kasteel oorspronkelijk mogelijk door een nog ruimere gracht omgeven was waar het plangebied wél binnenviel. Vermoedelijk maken de gebouwen precies ten oosten van het plangebied dus deel uit van het kasteelcomplex. De functies van deze gebouwen kunnen allerhande zijn: schuren, een boerderij, een portierswoning, een werkhuis, een hovenierswoning, een oranjerie, etc. Rondom deze gebouwen lijkt een boomgaard aanwezig te zijn.

Op de Poppkaart snijdt het plangebied een gebouw aan dat deel uitmaakt van een samenstel van drie gebouwen. De functie ervan is niet gekend. Dit gebouw binnen de projectgrenzen is ook te zien op de Vandermaelenkaart.

In 1867 wordt het kasteel in slechte staat verkocht. In 1870 wordt het kasteel vergroot en gedeeltelijk heropgebouwd. In 1920 laat de nieuwe eigenaar de gevel opsmukken in Franse stijl. Op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) is het projectgebied gelegen ten zuiden van het kasteelcomplex ter hoogte van een boomgaard. Deze situatie is tot op heden bewaard, al zijn de bomen die zich thans binnen de projectgrenzen situeren zeer jong.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597, kopie van Pieter Claeissens (Bron: Stadsarchief Brugge).

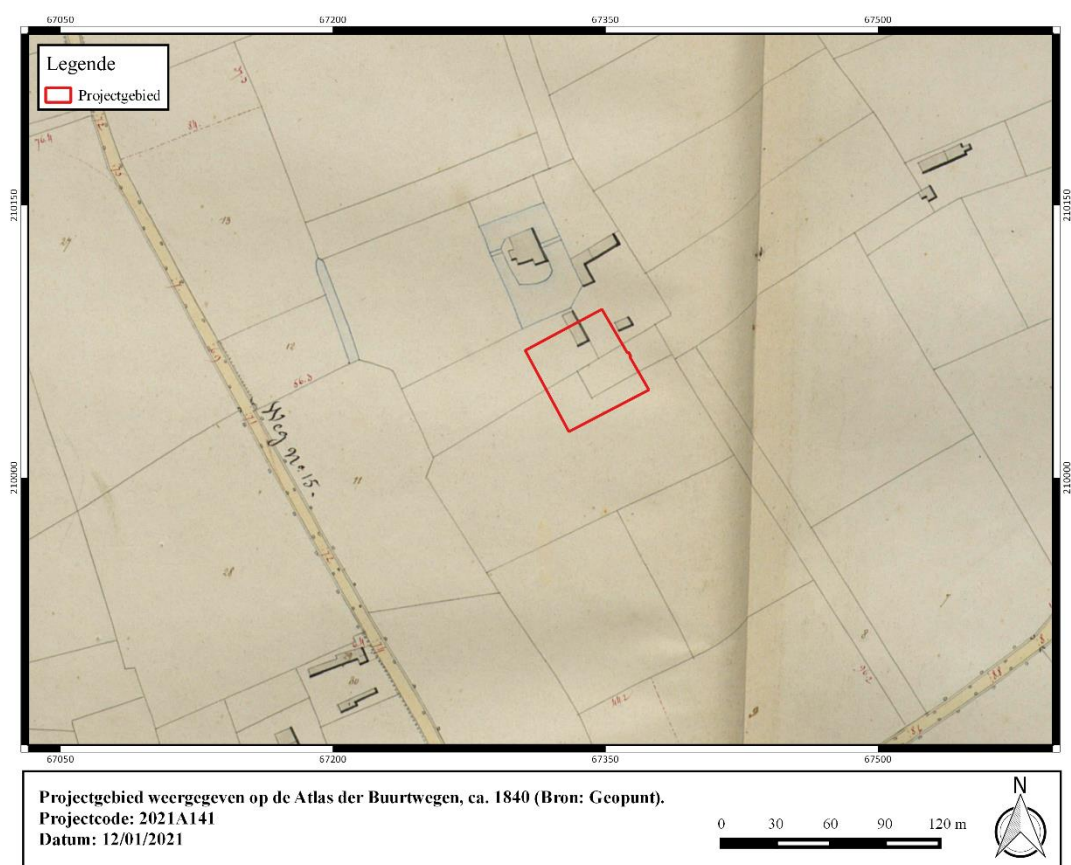
Figuur 17: Figuratieve kaart met landerijen toebehorend aan het kasteel Steenkens, 1713 (Bron: NGI Cartesius).

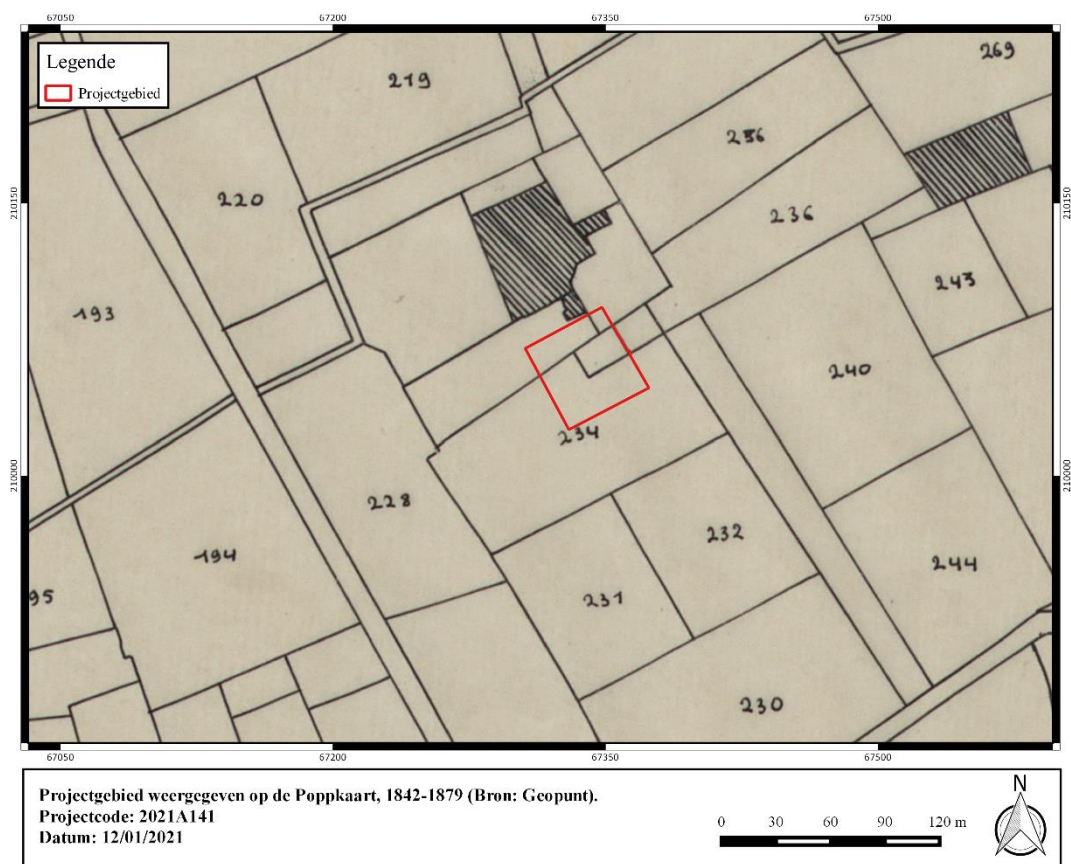
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

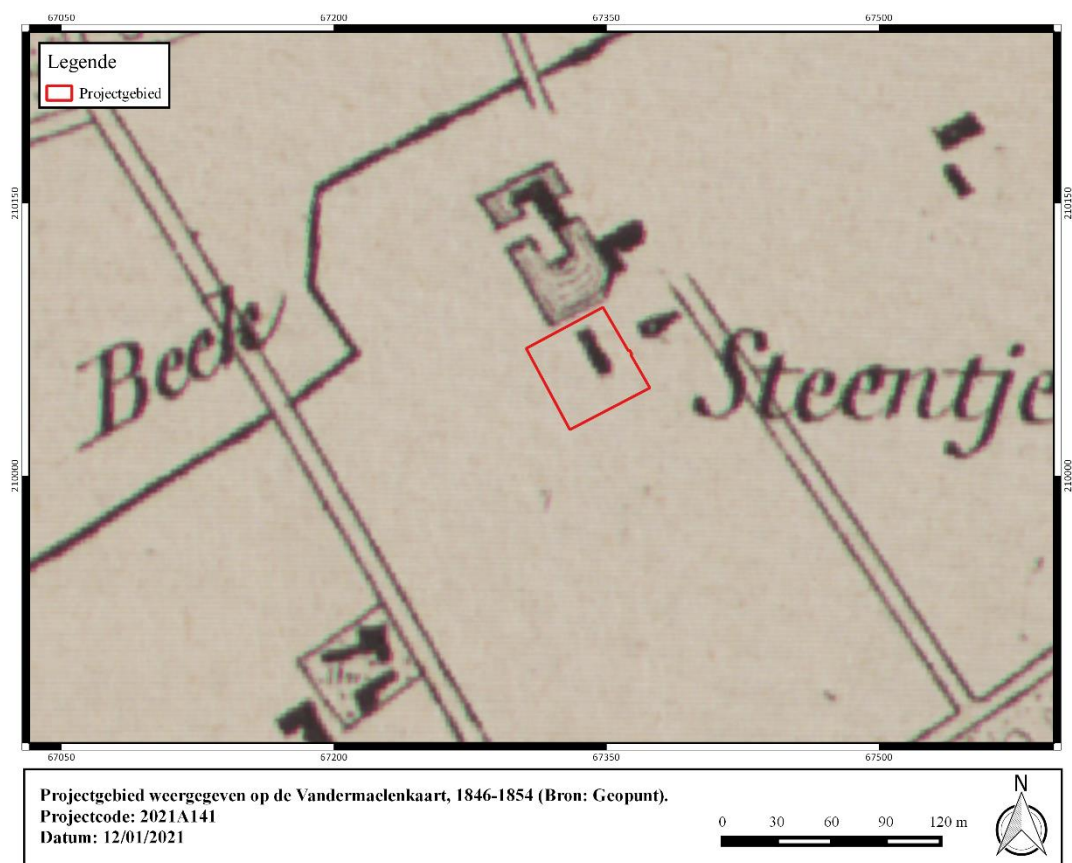
Figuur 19: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

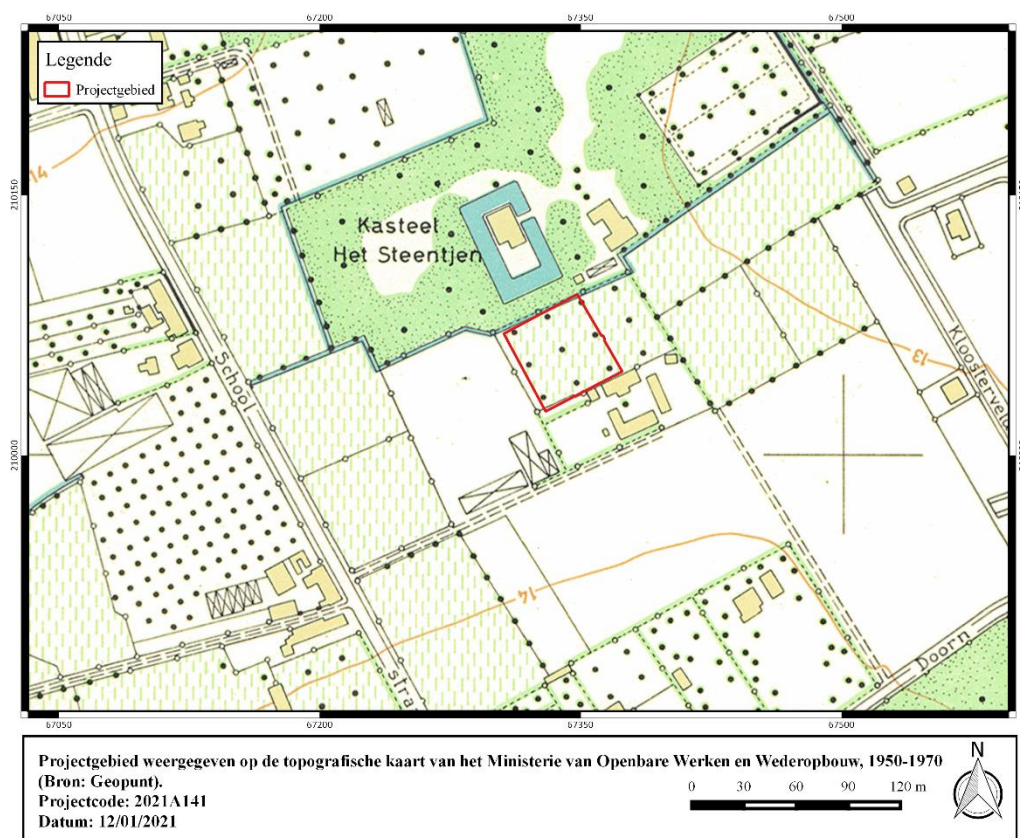
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846- 1854 (Bron: Geopunt).

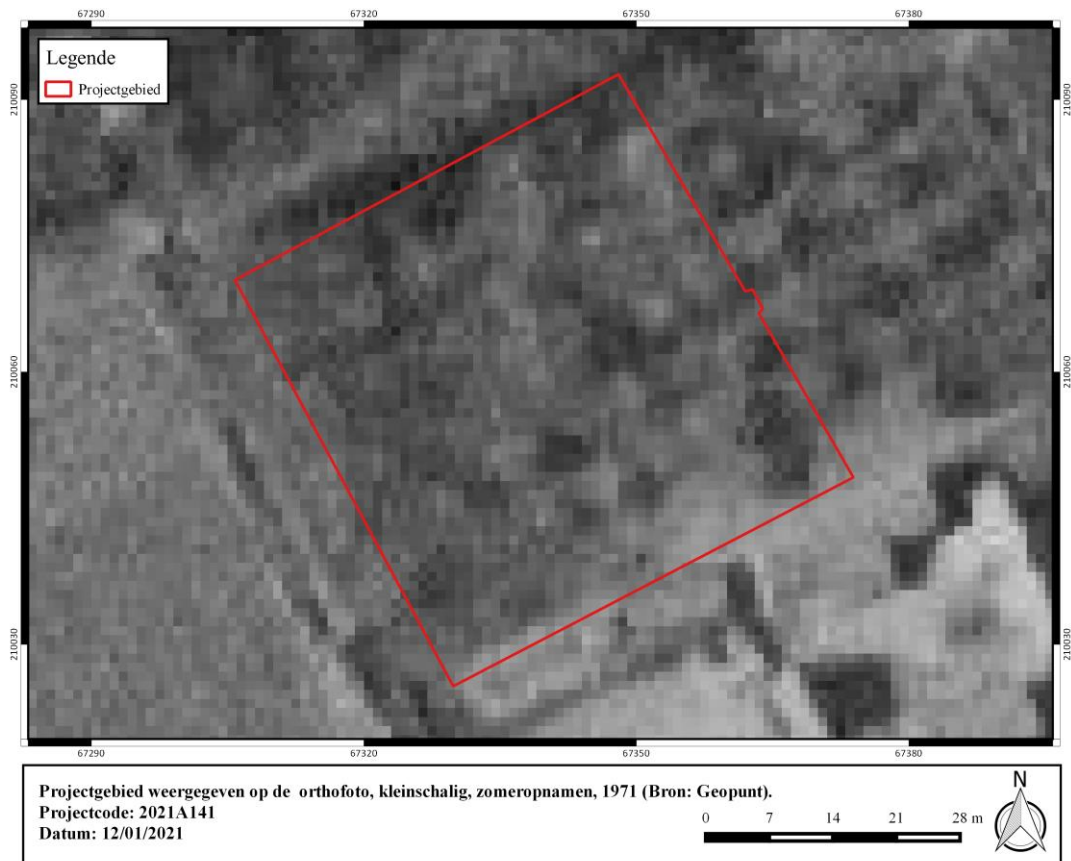

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Reeds op de oudste luchtopname is het plangebied in gebruik als boomgaard. Vanaf de luchtopname van 2008-2011 is ten oosten van het projectgebied een gebouw aanwezig. Het lokaal hoogtemodel (cfr. supr.) doet vermoeden dat de zone waar dit gebouw gerealiseerd is, voorafgaand licht is opgehoogd. Vermoedelijk zijn de huidige boompjes geplant tussen de luchtopname van 2000-2003 en 2008-2011.

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de heraanleg van de sportinfrastructuur op een terrein aan de Koning Leopold III-laan te Sint-Andries, deelgemeente van Brugge. Het projectgebied is ca. 2945 m² groot en wordt ingenomen door een centraal petanqueveld van ca. 575 m² groot en een kleine boomgaard. Het centrale terreindeel blijft behouden. Met betrekking tot de geplande werken dient uitgegaan te worden van een vlakdekkende verstoring tot ca. -50 cm onder het huidige maaiveld.

Sint-Andries bevindt zich op de noordelijke flank van een overdekte getuigenheuvel die onderdeel vormt van de oost-west gerichte dekzandrug tussen Gistel en Verrebroek. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holocene die rusten op de afzettingen van het Tertiair. De bodem bestaat uit matig droog zand met verbrokkelde Podzol B-horizont.

Uit cartografische bronnen kan afgeleid worden dat het onderzoeksgebied zich binnen het domein bevond van 'Het Steentje', een kasteelsite bestaand uit omwalde opperhof en neerhof. Dit kasteel staat reeds aangegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije. Op de kaart van Ferraris is het neerhof geëvolueerd naar een tuinzone. Ter hoogte van het onderzoeksgebied zijn twee kleinere gebouwen weergegeven die vermoedelijk gelieerd kunnen worden aan het kasteelcomplex. Ook op 19^e-eeuwse bronnen is ter hoogte van het onderzoeksgebied bebouwing weergegeven. De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw geeft ter hoogte van het terrein een boomgaard weer. Deze situatie is tot op heden grotendeels bewaard gebleven.

De omgeving rondom het onderzoeksgebied is rijk aan archeologische sites. Opvallend is een groot aantal vindplaatsen langs de Zandstraat, Hogeweg en Expressweg ten noorden van het onderzoeksgebied. Bij onderzoeken langs deze hoger liggende strook op de grens met lager gelegen gebied werden naast meerdere lithische artefacten uit zowel paleolithicum als mesolithicum grafmonumenten uit de bronstijd en bewoningssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en (vroeg) middeleeuwen onderzocht. Daarnaast werden er resten van een grafveld uit de Romeinse periode onderzocht. Ten oosten van het terrein, richting de vallei van de Reie werd een haardkuil aangetroffen waarbij meerdere fragmenten bewerkte vuursteen uit het mesolithicum werden gerecupereerd. Ook verder ten noordoosten, aan de Barrièrestraat, op een vergelijkbare landschappelijke locatie werden bij onderzoek lithische artefacten uit het mesolithicum ingezameld. De gekende archeologische waarden wijzen aldus op een doorlopende menselijke aanwezigheid en vrij intensieve bewoning en exploitatie sinds de steentijden.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vanwege de beperkte oppervlakte van de geplande ingrepen en het feit dat deze geen aaneengesloten geheel vormen wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek als beperkt ingeschat.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Hillewaert, B. & Ryckaert, M. 2019. Op Het Raakvlak Van Twee Landschappen : De Vroegste Geschiedenis Van Brugge. Tweede herziene en uitgebreide uitgave, Brugge, Van de Wiele.

Geoportaal

Geopunt

Kaartenhuis Brugge

NGI Cartesius

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

